

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

5 De Censura per metum illata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

quod ex vera intentione non procedunt, fictionem quandam continere videtur: tum etiam quia fieri facile potest, vt ea occasione nonnulli simplices ex conscientia erronea grauius peccent: alij verò, qui perspicaciores sibi videntur, interdum veras censuras contemnant.

Atque ex his fit vterius, hanc voluntatem ferendi censuras debere esse liberam. Quod si intelligatur de libertate è necessitate absoluta, satis constat ex dictis, quia hæc saltem libertas ad humanam actionem necessaria est. Imò naturaliter loquendo, non potest esse talis voluntas, quæ ex vfu rationis procedat, quæ non sit hoc modo libera: solusq; Deus potest huiusmodi voluntati necessitatem inferre: quod miraculum nihil ad præsentem rem moralem pertinet: nam si Deus id faceret, potius ipse dicendus esset ferre talem censuram, quam homo; qui ad id volendum ex necessitate à Deo moueretur. Quin potius addo, non solum necessariam esse talem voluntatem esse hoc modo liberam, sed etiam sufficienter, & humano modo deliberatam: ea saltem deliberatione & libertate, quæ ad peccandum moraliter sufficeret: quia alias non est actio simpliciter humana, & rationalis, qualis in re tam graui merito requiritur. Et ideo, si repentino motu, & absque vlla deliberatione censura feratur, non est quod valida existimetur.

SECTIO. V.

An censura per metum illata valida sit.

Libertas interdum opponitur necessitati simpliciter, seu determinationi ad vnum, de qua iam dictum est: aliquando verò coactioni, quæ grauem metum inferat, & de hac est controuersia, an tanta libertas, quæ hanc vim, seu coactionem excludat, ad valorem censuræ requiratur: quæ sub generali quæstione comprehenditur, an facta per metum valorem habeant: quæ in vniuersali tractari solet. 1. 2. quæst. 6. in particulari verò in variis locis, præsertim de voto, & de matrimonio: vbi à nobis etiam, Deo dante, tractabitur.

In præsentem ergo quidam existimant tantam libertatem non esse necessariam, sed censuram latam ex metu etiam cadente in constantem virum validam esse. Ita asseruit Glossa in capitulo vnico, De iis, quæ vi, metu vel causa sunt, in 6. verb. *Vacuamus*, & Glossa in capitulo *In iustum*, verb. *Non valet*, & Glossa in capitulo *Quatuor*, verb. *Timore*, 10. quæstion. 3. Abbas in capitulo 2. De iis, quæ vi. num. 11. cum alijs, quos refert Vgolin. dic. capitulo 2. §. 4. Non affert autem aliud eorum fundamentum, nisi hoc generale, quod voluntas coacta, voluntas est. Et ideo facta per metum valida sunt, nisi iure impediantur. Vt egregie probatur in l. *Si mulier*, §. *Si metu*, 2. ff. de Eo, quod metus causa. Hoc autem non est iure impeditum: quia, licet in illo capitulo vnico stabilitum sit, vt absolutio à censura metu extorta, nullius valoris sit; tamen id non decernitur de ipsa censura ex simili metu lata. Neque argumentum à simili in ijs, quæ à iure positio pendunt, est efficax; præsertim, quia sunt multæ, quæ Pontificem mouere potuerunt ad irritandam absolutionem metu extortam, & non censuram: maxime quod, moraliter loquendo, nunquam censura extorquetur per vim: absolutio autem sæpe.

Nihilominus alij contrariam defendunt sententiam: & fundantur in dicto cap. vnico. Putant enim potestatem ligandi semper coniunctam esse cum potestate absolueudi, capitulo *Verbum*, de Penit. d. 1. vbi dicitur, *Dominus pars ius, & soluendi, & ligandi esse*

A voluit, nam vtrumque par conditione commisit: ergo, quod soluendi ius non habet, nec ligandi habet. Vnde colligunt hos actus censeri in iure æquales: & ideo, quod de vno statutum est, ad alterum iure extendi. Imò à fortiori sumitur argumentum: nam iura in fauoribus amplianda sunt; & in rebus odiosis restringenda. Si ergo absolutio, quæ fauorabilis est, iure irrita censetur ratione metus, & violentiæ, multo magis idem censendum erit de ipsa censura, quæ odiosa est. Veruntamen, neque hoc argumentum est admodum vrgens, si in solo iure positio sita-

Et ideo tam de absolutione, quam de censura, prius videre oportet quid sit dicendum, persistendo in solo iure naturæ. Et mihi quidem videtur, talem actum non esse irritum ipso iure naturæ. Ad quod ostendendum primum expendo in illo capitulo vnico verbum illud *Evacuamus*, quo Pontifex significat, se irritare factum illud, non verò illud ex se fuisse irritum. Deinde accedit illa ratio, quod voluntarium ex metu, est voluntarium simpliciter, teste Philosopho tertio Ethicor. & Diuo Thoma, 1. 2. quæstio. 6. Et ideo nisi ob aliquam singularem rationem, & causam, non sufficit ad irritandum omnem contractum, vel negotium ex metu factum, vt constat de voto facto ex metu mortis, naturaliter, aut sine iniuria illato. Hic autem non interuenit singularis aliqua ratio, ob quam talis metus natura sua irritet censuram, si alioqui censura ipsa non sit ita iniusta, vt ea ratione nulla sit: tunc enim non erit irrita ob metum, sed ex alio capite. Sicut, si iudex in alio negotio cogatur per grauem metum ad sententiam ferendam, si alioqui sententia ipsa iusta sit, non propterea erit irrita: idem ergo erit in censura. In quo etiam potest specialis ratio considerari, nam censura non potest esse valida sine intentione ferentis, vt supra dictum est: per metum autem non potest aliquis cogi ad habendam intentionem, sed ad summum ad exterius proferendam censuram: ergo, si iudex, non obstante metu, non habeat intentionem inferendi censuram, tunc quidem erit censura irrita, non ob metum, sed ob defectum intentionis; si verò habeat veram intentionem, illa non fuit propriè extorta per metum: ergo non potest metus obstare, quominus habeat effectum.

Dices, quauis metus non possit directe extorquere actum interiorem, indirecte tamen, & ex consequenti cogit ad illum, quando actus exterior non potest honeste fieri sine interiori. Ita verò est in præsentem, quia homo studiosus nihil vult fictè operari: proferre autem exterius sententiam sine intentione, est fictio quedam. Sed contra, quia non omnis fictio est contra honestatem morum, sed illa tantum, quæ mendacium includit: potest autem exterius proferri sententia excommunicationis sine intentione ligandi, & absque mendacio: sicut fit in sententijs comminatorijs: quia iudex non affirmat se velle vt alter ligatus maneat, sed per modum imperij id proferit: non est autem necesse, vt, qui imperat, velit vt imperij habeat effectum. Nam & Deus sæpe imperat, quod non vult absolute fieri. Dices, quid si per metum cogatur iudex affirmare, vel etiam iurare se habere intentionem ligandi per talem censuram. Respondeo, si tanta malitia, & reflexione id fiat, vt non possit nisi aut mentiri, aut habere intentionem, tunc potius gaudi debet habere intentionem, si iusta esse possit, quam mentiri (nam si iusta esse non possit, neutrum debet facere propter illum metum) tunc autem intentio illa verò dicetur extorta per metum: quia respectu hominis recta ratione videntis perinde est non posse vitare actum sine culpa, ac simpliciter non posse vitare. Nihilominus tamen propter

Censura autem absolutio metu extorta non iure irrita iure naturæ.

Aristot. D. Thom.

Obiectio.

Solutio.

Quid si iudex reflexa cogatur affirmare se habere intentionem ligandi.

priorem rationem opinor talem actum non priuari sua efficacia, & effectu, propter solum metum. Si cut, si superior per metum cogatur aliquid præcipere cum vera voluntate obligandi satis manifestata, reuera obligabit: neque est cur illa voluntas inefficax reddatur: nam hoc potius esset in nocumentum ipsius superioris, maximè cum, transacto metu, possit superior reuocare præceptum. Idem ergo erit in censura ferenda: est enim eadem seu proportionalis ratio.

Censura metu illata non est iure positio irrita.

Quòcirca cum iure positio nihil expressè statutum sit de censura ex metu illata, probabilius censo etiam ex hac parte talem censuram non esse irritam, sed habere facile remedium, si iudex, qui illam tulit, eam velit reuocare. Imò, si non detur locus consulendi ipsummet latorem censuræ, vt illam reuocet, vel declaret non fuisse suæ intentionis per talem censuram ligare, probabile est, præsumi posse rationabiliter, talem iudicem non habuisse intentionem ligandi, sed solum exterius sententiam protulisse: nisi alioqui expressis verbis eius, quæ non possint alium sensum continere absque mendacio, constet, illum habuisse talem intentionem, quamuis semper securius sit, absolutionem à tali censura procurare, aut ab ipsomet iudice intentionem eius agnoscere. Quod si consultus ipse dicat, se habuisse intentionem ligandi, & in ea velit persistere, ita vt licet prius illam ex metu tulerit, postea eam auferre nolit; sine dubio censo illam & valuisse, & validam permanere, donec ab eodem, vel ab alio superiori potestatem habente tollatur. Neque ex dict. c. vnico, de iis, quæ vi. in 6. sufficiens argumentum sumitur ad ostendendum, iure positio talem censuram esse irritam, vt ratione superius facta in prima sententia recte declaratur.

Quin potius Abbas in capit. 2. de iis, quæ vi. numero 17. inde colligit argumentum in contrarium, quia cum specialiter Papa id prouiderit circa absolutionem, argumentum est, in reliquis nullam esse factam mutationem. Et ex superius dictis est optima ratio differentia; nam, quòd absolutio metu exorta sit irrita, est fauor Ecclesiasticæ potestatis, & fuit moraliter necessarium, vt pastores Ecclesiæ ab his vexationibus essent immunes. At verò quòd censura metu illata sit irrita, non est fauor potestatis Ecclesiasticæ, sed eius, in quem fertur talis censura, nam Ecclesiæ nihil interest, quòd talis censura irrita sit, sed melius est vt eius potestas suum habeat effectum, cum integra maneat ad reuocandum illam, si oportuerit. Neque etiam fuit id moraliter necessarium, quia huiusmodi vexationes, vel nullæ, vel rarissimæ sunt. Accedit etiam, quòd ad extorquendam absolutionem sæpe potest vis inferri ab eo homine, qui absolendus est: ad ferendam autem censuram minimè. Metus autem, quando per iniuriam inferitur ab eodem, circa quem exercetur actus, merito potest, aut debet irritare talem actum, non solum in iure positio, sed etiam interdum in naturali. De qua re latius in locis supra citatis. Itaque in præsentia, si consensus sit voluntarius, & liber, quantum sufficit ad actum simpliciter humanum & moralem, satis erit, etiam si metus interueniat. Quod ex eo tandem confirmari potest, quòd si metus sit iustus, vbi Rex compellat Episcopum ad ferendam sententiam contra aliquem, iustam, & necessariam Reipublicæ: compellat autem grauib. comminationibus iustis, & intra latitudinem suæ potestatis: tunc sine dubio sententia illa valida est: & sæpè ad commune bonum Ecclesiæ expedit: ergo idem erit, etiam si metus sit iniustus illatus. Item inuoluntarium secundum quid æquale interuenit in vtroque casu: iniuria vero, quæ admiscetur, parum refert ad irritandam censuram.

A Semper tamen supponimus, talem voluntatem esse iustam, id est, habentem iustam, & sufficientem causam ad inferendam censuram. Nam ex defectu talis causæ potest & voluntas reddi impotens, & censura nulla. Quæ autem sit hæc causa, & quando ex defectu eius censura nulla sit, explicabimus melius infra disputatione quarta. Denique voluntas hæc etiam esse debet efficax seu operatiua ad extra: nam censura non potest induci per solum interiore actum voluntatis potestatem habentis: sed necesse est, vt in aliquem actum exterioriorem prodeat, quo suum exequatur effectum, nam hæc efficientia moralis est inter homines, qui de interioribus non iudicant. Quis autem sit hic actus externus, & quomodo fieri debeat vt effectum consequatur, in sequente disputatione dicemus.

SECTIO VI.

Quid necessarium sit in inferente censuram, vt recte & conuenienter illam inferat.

Qvæstio hæc intelligi potest, vel absolute de rectitudine morali, vel specialiter de rectitudine iustitiæ. Si priori sensu intelligatur, satis est respondere, seruanda esse generalia principia morum, & ad præsentem actionem applicanda, nimirum, necessarium esse, vt talis actio habeat obiectum iustum, & bonum, vt statim in secundo sensu declarabimus: nam tale obiectum ad materiam iustitiæ pertinet, & quod nulla praua extrinseca circumstantia violetur. Hoc enim ad absolutam rectitudinem moralem in quolibet actu humano necessarium est. Primum ergo oportet, vt iudex non ferat talem sententiam ex prauo affectu odij, aut vindictæ, vel alterius similis affectus: huiusmodi enim intentio vitiat actum moralem, vt per se notum est, & præsertim actum iudicandi, vt eleganter docet Ambrosius in capite. Iudicet. 3. quæst. 7. & Gregorius in capite. Iudicare. 11. quæstion. 3. vbi multa alia de hac materia referuntur, & optime in capit. 1. de Sent. & re iudicata in 6. Tamen, quia huiusmodi intentio per se non pertinet ad materiam iustitiæ; ideo, si aliunde actio iniqua non sit, non propterea erit inualida ad censuram inferendam. Hæc ergo conditio ad bonos mores requisita est, non ad valorem censuræ, per se loquendo. Quod ideo addo, quia interdum talis intentio potest ita præcipiem agere iudicem in censura ferenda, vt substantialem defectum committat: tunc vero censura erit nulla ex alio defectu, non ex sola intentione.

Rursus necessarium est, vt iudex alioqui prohibitus non sit, vel eo tempore, vel loco, vel simpliciter, ne censuram ferat: ita tamen, vt prohibitio neque potestatem auferat, neque vsum eius omnino irritet, sed prohibeat tantum: hoc enim sæpè accidere potest. Vt verbi gratia, si prohibitum sit die festo censuram ferre, aut in tali loco. Sic etiam, qui censuris excommunicationis, vel suspensionis est affectus in re ipsa, denunciatus autem non est, prohibitus est ferre censuram, tamen si illam ferat, non propterea inualida erit, vt tractando de excommunicatione, & de suspensione dicemus. Denique, interdum potest superior prohibere inferiorem, ne confessiones audiat, non auferendo iurisdictionem, sed solum vetando vsum: & tunc licet inferior peccet, transgrediendo tale præceptum: actio vero ipsa, seu absolutio valida est: ita ergo in hac potestate iurisdictionis accidere potest. His ergo modis potest esse iniqua actio ferendi censuram.

Quid necessarium sit ut censuram recte moraliter feratur.

Non debet ferri ex prauo affectu.

Ambros. Gregor.

Non est intentio diabolica substantialis

Non debet ferri à iudice prohibito.